

JÄRJESTÖT OSANA MUUTTUVAA YHTEISKUNTAA

Kansalaisjärjestöjen rooli sote-uudistuksessa

Riikka Kesonen

Sosiaalialan osaamisen johtaminen
Sosionomi (YAMK)

2021

Sosiaaliala
Sosiaalialan osaamisen johtaminen
Sosionomi (YAMK)

Tekijä	Riikka Kesonen	Vuosi 2021
Ohjaaja(t)	Timo Marttala Leena Viinamäki	
Työn nimi	Järjestöt osana muuttuvaa yhteiskuntaa - kansalaisjärjestöjen rooli sote-uudistuksessa	
Sivu- ja liitesivumäärä	35 + 1	

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää sosiaali- ja terveysalan järjestöjen kokemuksia roolistaan tulevassa sote-uudistuksessa. Tarkoituksena on myös selvittää, miten järjestöt kokevat tulevaisuudessa nykyisessä uudistuksessa kuulluksi ja nähdyksi.

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, miten sote-uudistus koetaan tällä hetkellä järjestöjen näkökulmasta. Nostan myös esille kehittämiskohteet, joita uudistusprosessissa mahdollisesti nousee esille järjestöjen näkökulmasta. Tavoitteenani on myös korostaa järjestöjen merkittävää roolia yhteiskunnallisesta näkökulmasta.

Tutkimuskysymykset:

1. Miten järjestöt kokevat roolinsa nykyisessä sote-uudistuksessa?
2. Miten järjestöt kokevat yhteiskunnallisen merkityksensä tällä hetkellä?

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisella eli kvalitatiivisella tutkimusmenetelmällä, jonka aineisto kerättiin yksilöhaastatteluilla etäyhteyden avulla. Opinnäytetyössä haastateltiin kahdeksaa sosiaali- ja terveysalan kattojärjestön edustajaa. Aineiston analyysimenetelmänä käytettiin teemoittelua.

Tulosten perusteella voidaan todeta, että järjestöjä on huomioitu jonkin verran tulevassa uudistuksessa. Kokonaisuudessaan järjestöjä ei kuitenkaan ole huomioitu riittävästi tai tarpeeksi johdonmukaisesti. Suurin osa haastattelun vastajista koki oleellisenä huomioinnin jo uudistuksen suunnitteluvaiheessa, jolloin järjestöt saataisiin luontevaksi sekä erityisesti johdonmukaiseksi osaksi tulevaa uudistusta. Useilla kansalaisjärjestöillä on katto-organisaation lisäksi alueellista toimintaa. Haastatteluvastauksissa korostui myös suunnittelun laajat alueelliset erot: joillakin alueilla järjestö oli hyvin vahva osa suunnittelua, kun taas toisilla alueilla järjestö ei ollut mukana ollenkaan. Järjestöt kuitenkin kokivat yhteiskunnallisen merkityksensä vahvana.

Avainsanat
Muita tietoja

sote-uudistus, kansalaisjärjestöt, kansalaisyhteiskunta
Työhön liittyy Power Point -esitys

Professional Competence Management in Social Services
Master's Degree of Social Services

Author	Riikka Kesonen	Year 2021
Supervisor	Timo Marttala Leena Viinamäki	
Subject of thesis	Organizations part of a changing society – the role of a non-governmental organizations in the health and social services reform	
Number of pages	35 + 1	

The aim of this study is to solve social and health service organization's experiences about their role in the health and social services reform. The aim is also to solve how organizations has been seen and heard in this upcoming reform.

The purpose of this study is to solve how the reform is experienced especially from the organizations point of view. I also bring up the possible development subjects that will rise during the reform from the organization point of view. The aim is also to bring up the significant role of organizations in Finnish society.

The research questions:

1. How organizations experience their role in the health and social services reform?
2. How organizations experience their social meaning at the moment?

The study was put in a practise as qualitative research. The research material was collected through individual interviews with a remote connection. There were eight individual interviews in this study. The interviewees were representatives of Finnish social and health care organizations. The analysis method was themed design.

The results show that organizations are noticed in the reform but not enough. Consideration has also not been coherent. Most of the answers show that it would be important to include the organizations already in the planning process. That's how the organizations would be a natural and a consistent part of the reform. Most of the organizations have a regional operation also. The answers show that there are big regional differences in the reform planning. In some areas organizations are a strong part of the planning and in some areas they're are not at all. In general, organizations experienced their role strong in Finnish society.

Key words	The health and social services reform, non-governmental organization, civil society
Special remarks	The thesis includes a Power Point presentation

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	6
2.1	Tavoite, tarkoitus ja tutkimuskysymykset	6
2.2	Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys ja tutkimusmenetelmät	6
2.3	Eettisyys ja luotettavuus	8
3	JÄRJESTÖJEN ROOLI MUUTTUVASSA YHTEISKUNNASSA	10
3.1	Kolmas sektori käsitteenä	10
3.2	Järjestöjen muuttuva rooli – valtiokeskeisyydestä osallistavaan hyvinvointiyhteiskuntaan	11
3.3	Kansalaisjärjestöjen merkitys hallitusohjelmissa 2003–2021	13
3.4	Järjestöbarometrit 2006–2021	15
4	SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIDEN UUDISTUS	18
4.1	Vapaakuntakokeilusta sote-uudistusmalliin	18
4.2	Järjestöjen rooli sote- ja maakuntauudistuksessa 2015-2019.....	19
4.3	Nykyisen sote-uudistuksen tavoite.....	20
5	HAASTATTELUJEN TOTEUTUS	22
5.1	Haastateltavat ja haastattelukysymykset	22
5.2	Aineiston analysointi ja teemoittelu	23
6	OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUSTULOKSET	24
6.1	Kansalaisjärjestöjen moninainen rooli ja sen tunnistaminen	24
6.2	Alueelliset erot uudistuksen suunnittelussa ja toteutuksessa.....	24
6.3	Järjestöjen oma ääni kuuluviin	25
6.4	Vapaaehtoistoiminta oleellinen osa yhteiskuntaa	26
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	27
8	POHDINTA	29
	LÄHTEET	31
	LIITTEET	35

1 JOHDANTO

Kolmannen sektorin rooli tulevaisuuden sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistuksessa koetaan merkityksellisenä, mutta konkreettinen asema muutoksessa hakee edelleen paikkaansa. Useissa selvityksissä oleelliseksi nousee myös järjestöjen moninainen asema sosiaali- ja terveysalalla: vaikka usein painotetaan sitä, että järjestöt tukevat kunnan tai maakunnan tuottamaa palvelua, on syytä myös muistaa palveluja tuottavat järjestöt. Järjestöjen moninainen osaaminen onkin ehkä osasyy siihen, että selkeä paikka uudistuskartalla on ollut haastavaa löytää.

Opinnäytetyöni aihe sekä tutkimuskysymykset perustuvat käynnissä olevaan sote-uudistukseen, jossa kolmas sektori, sen tuottamat palvelut mutta myös vapaaehtoisvoimin toteutettu toiminta nähdään merkittävänä osana. Vaikka selvityksiä aiheeseen liittyen on tehty, opinnäytetyöni keskittyy erityisesti järjestöjen omaan näkemykseen heidän osallisuudestaan tämänhetkisessä uudistusprosessissa.

Opinnäytetyöni aikana haastattelen kahdeksaa muutoksen keskiössä olevaa sosiaali- ja terveysalan kattojärjestön edustajaa. Nostan esille myös, miten järjestöt on huomioitu aiemmissa kunta- ja palvelurakennemuutoksissa sekä miten kolmannen sektorin rooli ja merkitys osana yhteiskuntaa on muuttunut vuosien aikana yhteiskunnallisesta mutta myös järjestöjen näkökulmasta. Opinnäytetyössäni käytän lyhennettä sote-uudistus tarkoittaen sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistusta.

Työskentelen itse kolmannella sektorilla ja koen työmme sekä erityisesti vapaaehtoisemme toteuttaman vapaaehtoistoiminnan erittäin arvokkaana ja yhteiskuntaa rikastuttavana asiana. Jos vapaaehtoistoimintaa ei toteutettaisi, yhteiskuntamme tilanne olisi hyvin erilainen - vapaaehtoistoiminnan vaikutukset yksinäisyyden lievittämiseen sekä molemminpuoliseen yhteisöllisyyden lisäämiseen ovat valtavat. Kansalaisjärjestöjen äänen tulisikin kuulua yhteiskunnassamme vieläkin vahvemmin. Myös vapaaehtoistoiminnan kautta toteutettava ennaltaehkäisevä toiminta tulisi huomioida ja mahdollistaa yhteiskunnassamme entistä paremmin.

2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

2.1 Tavoite, tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyöni aihe sekä tutkimuskysymykset perustuvat tulevaan soteuudistukseen, jossa kolmas sektori, sen tuottamat palvelut mutta myös vapaaehtoisvoimin tehtävä toiminta nähdään merkittävänä osana.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää sosiaali- ja terveysalan järjestöjen kokemuksia roolistaan tulevassa sote-uudistuksessa. Tarkoituksena on myös selvittää miten järjestöt kokevat tulevansa nykyisessä uudistuksessa kuulluksi ja nähdyksi. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, miten uudistus koetaan tällä hetkellä erityisesti järjestöjen näkökulmasta. Nostan esille myös mahdolliset kehittämiskohteet, joita uudistusprosessissa mahdollisesti nousee esille järjestöjen näkökulmasta. Tavoitteenani on myös nostaa esille järjestöjen merkittävä rooli yhteiskunnallisesta näkökulmasta.

Tutkimuskysymykset:

1. Miten järjestöt kokevat roolinsa nykyisessä sote-uudistuksessa?
2. Miten järjestöt kokevat yhteiskunnallisen merkityksensä tällä hetkellä?

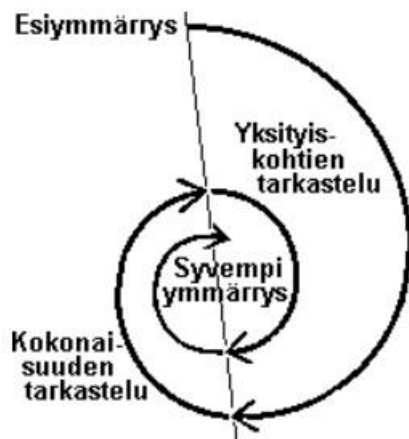
2.2 Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys ja tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus. Laadullisessa tutkimuksessa aineiston rajausta tehdään vielä myös analysointivaiheessa (Alasuutari 2007, 51). Yleisimpiä laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmiä ovat kysely, haastattelu, erilaisista dokumenteista koottu tieto sekä havainnointi. Näitä eri menetelmiä voidaan käyttää tutkimuksessa sekä yhdisteltynä että erikseen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 83–85.)

Laadullinen tutkimus on prosessi, jossa aineistonkeruuvälineenä on ihminen. Tämä tekee tutkimukseen näkökulman, jossa tutkimusprosessin edetessä aiheen näkökulmat sekä tulkinnat usein kehittyvät. (Valli 2018, 73.) Voi myös olla, ettei

tutkimusongelma ole täysin selkeä tutkimuksen alussa ja tarkentuu sen edetessä. Tämä vaatii tutkijalta vastaanottavan, muutoksen hyväksyvän tutkimusotteen. (Valli 2018, 74.) Laadullisessa tutkimuksessa on kaksi vaihetta: havaintojen tekeminen sekä arvoituksen ratkaiseminen (Alasuutari 2007, 50). Toisin kuin kvantitatiivisessa tutkimuksessa, laadullisessa tutkimuksessa aineiston rajausta tehdään vielä myös analysointivaiheessa (Alasuutari 2007, 51). On kuitenkin tärkeää kerätä aineistoa, joka mahdollistaa sen tarkastelun useasta eri näkökulmasta (Alasuutari 2007, 84).

Laadullinen tutkimus toteutetaan usein “kentältä”, tutkimusilmiötä ruohonjuuritasolla havainnoiden. Tutkija on usein kiinnostunut yksilöllisistä “sisältä” kumpuavista havainnoista. Tutkimusprosessi on oppimisprosessi myös tutkijalle. Prosessin muuttuessa tutkimuksen aikana myös aineistonkeruumenetelmät voivat muokkautua tutkimuksen edetessä. (Valli 2018, 78–79.) Kvalitatiivisen tutkimuksen kulku ja asetelma onkin hyvin joustava ja tutkimuksen vaiheet voivat olla myös päällekkäisiä (Puusa & Juuti 2020, 12).

Kuvio 1. Hermeneuttinen kehä. Lähde: Taideteollinen korkeakoulu. Kirjallisuusselvitys.

Opinnäytetyössäni korostuu erityisesti hermeneuttisen analyysin ja tutkimuksen piirteet: analyysin tavoitteena on ymmärtää syvällisesti ihmisen toimintaa, kultuuria, taidetta tai tekstiä (Jyväskylän yliopisto 2015). Hermeneutiikkaan kuuluu ajatus ymmärtämisen kehästä: kokonaisuuden ymmärtäminen koostuu yksittäis-

ten sen ympärillä olevien asioiden ymmärtämisestä (Gadamer 2009, 29.) Tutkimuksen alkaessa tutkijalla on aiheesta jonkinlainen ”esiymmärrys”. Tutkimuksen tavoitteena onkin syventää tätä ymmärrystä yksityiskohtia sekä samalla kokonaisuutta tarkastellen (kuvio 1). Oleellista on myös tutkimuksen aiheeseen samaisutumisen sijaan eron tekeminen tutkittavaan aiheeseen (Vilka 2021, 181).

Haastattelumenetelmässäni korostuu tutkimushaastattelun ja puolistrukturoidun haastattelun piirteet. Tutkimushaastattelu perustuu samanlaisiin vuorovaikutukseen liittyviin käyttäytymisiin kuin mikä tahansa muu vuorovaikutustilanne. Kuitenkin toisin kuin arkisella keskustelulla, tutkimushaastattelulla on selkeä tavoite, johon keskustelulla pyritään. Tutkijalla on myös merkittävä rooli keskustelun ohjaamisessa tutkimuskysymysten kannalta olennaiseen suuntaan. Haastattelutilanne lopetetaan ja aloitetaan selkeästi. (Hyvärinen, Nikander & Ruusu vuori 2017, 46–47.)

Vaikka puolistrukturoidussa haastattelussa haastattelun teema ja näkökulma on päätetty ennalta, on haastatteluun silti jätetty tilaa erilaisille näkökulmille. Teemahaastattelu on yksi esimerkki puolistrukturoidusta haastattelusta. Teemahaastattelun ominaispiirre on, että haastateltava on kokenut jonkin tietyn tilanteen sekä haastattelija on perehtynyt jo ennalta tähän koettuun tilanteeseen tai ilmiöön. Olennaista on myös, että haastattelu kohdennetaan haastateltavan subjektiivisiin kokemuksiin aiheesta. Teemahaastattelun ominaispiirre on myös, että se kohdennetaan aina ainoastaan joihinkin tiettyihin teemoihin nimensä mukaisesti. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 47.)

2.3 Eettisyys ja luotettavuus

Hyvää ja luotettavaa tutkimusta ohjaa koko prosessin ajan eettinen sitoutuneisuus. Haaparanta ja Niiniluoto (1991) esittävät viisi tärkeää tieteen etiikan peruskysymystä: 1. Millainen on hyvä tutkimus? 2. Onko tiedonjano aina hyväksyttävää? 3. Miten tutkimusaihe valitaan? 4. Voivatko tutkimustulokset koskea jollakin tavalla vahingollisia seikkoja? 5. Mitkä ovat keinoja, joita tutkija saa käyttää? (Tuomi & Sarajärvi 2018, 148–150.) Erityisen arkaluontoisia asioita tutkimuk-

sessä kerätessä tutkijan onkin hyvä kysyä itseltään mitä tietoja hän todella tarvitsee tutkimusta varten. Myös luottamuksellisuus tutkimuksessa on avainasemassa. (Eskola & Suoranta 1998, 56–57.)

Huolimattomuus tutkimuksessa sekä liian vähäinen tieteenalan tuntemus voivat heikentää tutkimuksen tuloksia tai jopa mitätöidä ne. Loukkaukset hyvässä tieteellisessä käytännössä voidaan jakaa kahteen kategoriaan: tieteellisen toiminnan vilppiin sekä piittaamattomuus hyvästä tieteellisestä käytännöstä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 8.) Tutkijalla onkin vastuu tutkimusasetelman eettisyyden edistämisestä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 154).

Tutkimuskysymyksen asettelulla voi olla suuri rooli siihen millä tavalla tai “missä valossa” kysymys voidaan tutkittavan näkökulmasta nähdä. Tutkimuskysymys onkin aseteltava niin, että se ei ohjaa tutkimusta johonkin tiettyyn suuntaan ja näkökulmaan. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 154.) Tutkimustulosten luotettavuus ei ole ainoa tutkimuseettinen näkökulma, jota tulee tarkastella tutkimuksen edessä: on tärkeää myös pohtia tutkimuksen luotettavuuden vaikutusta ihmisiin, joita tutkimus koskee sekä muihin tutkijoihin sekä mahdollisiin tutkimuksen sponsoreihin (Miles & Huberman 1994, 288).

Opinnäytetyössäni olen noudattanut eettisiä ohjeistuksia. Aloitin opinnäytetyöni toteuttamisen teoriaosuuden työstämisellä, jolloin perusymmärrys aiheeseen syntyi jo tutkimuksen varhaisessa vaiheessa. Erityisesti haastattelutilanteissa olennaista on haastateltavan perusymmärrys haastateltavasta aiheesta, jotta tutkimusaineiston jatkokäyttö olisi loogista ja johdonmukaista (Ruusuvoori ym. 2010, 451). Tutkimuskysymykseni linkittyvät vahvasti olennaisena osana nykyistä työtäni järjestökehittäjänä ja tämän myötä opinnäytetyöni aihe oli minulle jo entuudestaan tuttu ja ajankohtainen. Nämä seikat tekivät sekä opinnäytetyöni eteenpäin viemisestä että haastattelutilanteista sujuvia ja tarkoituksenmukaisia.

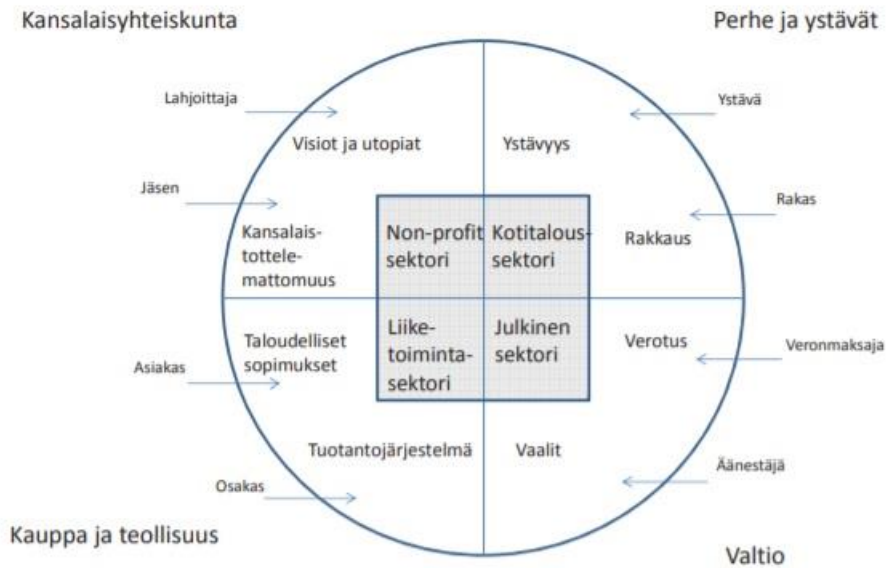
3 JÄRJESTÖJEN ROOLI MUUTTUVASSA YHTEISKUNNASSA

3.1 Kolmas sektori käsitteenä

Kolmas sektori voidaan nähdä kenttänä, joka asettuu osaksi valtion ja julkisen sektorin, kansalaisyhteiskunnan sekä yksityisen sektorin kolmiota (Siisiäinen, Kinnunen & Hietanen 2000, 7). Se voidaan määritellä myös kansainvälisen John Hopkins -ryhmän mukaisesti seuraavilla kriteereillä: organisaation tai instituution tulee olla rakenteellinen, yksityinen, voittoa tavoittelematon, itsehallinnollinen ja vapaaehtoisuuteen perustuva. Rakenteellisuus tarkoittaa institutionalisoitunutta organisaatiota: toiminta on suunniteltua, säännöt omaavaa ja jatkuvaa. Yksityisellä toiminnalla tarkoitetaan rajanvetoa julkisen toiminnan välille: toiminta ei ole osa julkista toimintaa eikä suoraan sen ohjauksen alaista. (Helander 1998, 53–55.)

Voiton tavoittelemattomuudella ei tarkoiteta sitä, etteikö organisaatio voi kerätä varoja ulkopuolisilta tahoilta oman toimintansa mahdollistamiseen: hankitut varat on kuitenkin suunnattava oman perustoiminnan mahdollistamiseen. Itsehallinnollisuuden kriteeri toteutuu, jos toimijalla on mahdollisuus valvoa omaa toimintaansa: organisaatiolla on säännöt ja ohjeistukset, joihin esimerkiksi julkinen sektori ei voi muuttaa tai vaikuttaa niiden sisältöön. Myös vapaaehtoisuuden tulee olla merkittävä osa toimintaa, vaikkakaan ei ainoa toiminnan mahdollistaja. (Helander 1998, 53–55.)

Tutkimuskysymykseni peilaavat sitä miten kolmas sektori ja kansalaisjärjestöt nähdään osana yhteiskuntaa. Kolmannen sektorin käsitteen voidaankin ajatella kattavan kansalaisyhteiskunnan, yhdistysten sekä vapaaehtoistoiminnan käsitteet. Filip Wijkströmin ja Tommi Lundströmin kuviossa (kuvio 2) yhteiskunta voidaan nähdä rakentuvan neljän eri sfääriin: kansalaisyhteiskuntaan, perheeseen ja ystäviin, kauppaan ja teollisuuteen sekä valtioon. Jokaisella sektorilla on oma toimintaperiaatteensa ja toimintaa ohjaava logiikka. Kolmas sektori nähdään kuviossa kansalaisyhteiskuntana ja voittoa tavoittelemattomana sektorina. (Saukonen 2013, 8.)

Kuvio 2. Yhteiskunnan sfäärit ja sektorit. Lähde: Saukkonen (2013, 8).

3.2 Järjestöjen muuttuva rooli – valtiokeskeisyydestä osallistavaan hyvinvointiyhteiskuntaan

1960-luvulla Suomessa uskottiin vielä vahvasti valtiokeskeiseen ajattelumalliin, jossa järjestöjen toimintaa ei juurikaan nähty tarpeellisena eikä kansalaisyhteiskuntaa nähty merkityksellisenä (Möttönen & Niemelä 2005, 15). 1970-lukua voidaan kuitenkin pitää aikana, jolloin järjestötoiminta alkoi löytämään paikkansa: ammattiosastot, poliittiset puolueet ja opiskelijajärjestöt toimivat aktiivisesti. 1970-luvulla siirryttiinkin yleisistä kansanliikkeistä kansalaisjärjestöjen maailmaan. Valtio aloitti järjestöjen toiminnan tukemisen, jolloin muun muassa palkattua henkilökuntaa sekä toiminnan suunnitelmallisuutta voitiin lisätä järjestöissä. (Harju 2003, 25–26.)

Kuvioon 3 on koottu järjestöjen näkökulmasta oleellisia muutoksia yhteiskunnassamme: järjestöjen yhteiskunnallinen merkitys ja rooli ovat hakeneet paikkaansa jo 1970-luvulta lähtien. Yhteisenä näkökulmana läpi vuosikymmenten voidaan kuitenkin ajatella, että järjestöjen rooli ja yhteiskunnallinen merkitys on tiedos-

tettu, mutta roolin konkreettinen tunnistaminen ja tunnustaminen on ollut vaihtelevaa ja roolia on lähestytty erilaisista näkökulmista. Nykyisessä sote-uudistuksessa roolin muovautumisessa voidaankin nähdä erilaisia merkityksiä jo yli 50 vuoden ajalta.

Kuvio 3. Merkittäviä yhteiskunnallisia muutoksia 1970–2021 järjestöjen näkökulmasta.

1990-luvulla järjestöjen toiminta nähtiin ainoastaan julkisten palveluiden täydentäjinä. Vähitellen hyvinvointiyhteiskunta-ajattelu korostui aiemman hyvinvointivaltion sijaan. Käsitteillä oli merkittävä ero: hyvinvointiyhteiskunta antoi tilaa muillekin hyvinvointia tuottaville tahoille pelkän valtion sijaan. 1990-luvun lama korosti kansalaisjärjestöjen roolia hyvinvoinnin tukemisessa sekä palveluiden tuottamisessa. Myös sosiaalisen pääoman merkitys ja järjestöjen rooli sen tukemisessa korostuivat laman vuosina. Keskusteluun nousi yhä enemmän se, miten kolmannen sektorin toimijoita voitaisiin hyödyntää hyvinvoinnin ja näin ollen sosiaalisen pääoman lisääjinä yhteiskunnassa. (Möttönen & Niemelä 2005, 18–21.)

1990-luvulla kolmannen sektorin rooli ja merkitys tiedostettiin aiempaa selkeämmin. Tämä vaikutti osaltaan myös siihen, että 1990- ja 2000-luvuilla kunnat ja valtio muuttivat merkittävästi myös strategista ajatteluaan järjestöjen suhteen: yhteistyö muuttui aiempaa suunnitelmallisemmaksi myös hallinnollisessa ja poliittisessa ajattelussa. Järjestöjen rooli alettiin nähdä yhä enemmän osana kuntien

palveluiden tuottamista. Järjestöjen moninainen rahoitus toi myös kunnille resursseja toimia ja tuottaa palveluita kuntalaisille. (Möttönen & Niemelä 2005, 21–22.)

2000-luvulla valtiokeskeinen ajattelu on väistynyt paikallisen ajattelun tieltä. Paikallisten toimijoiden vastuun merkitys on korostunut valtion ohjaamisen sijaan. Valtion rooli nähdään yhä enenevässä määrin alueellisen kehittämisen toiminnan kannustajana ja motivoijana sekä taloudellisena tukijana. 2000-luvun alusta suunnitelmissa on noussut esille maakunta-ajattelu, jossa valtion sijaan hallinto-oikeus on alueellisilla kunnilla. (Möttönen & Niemelä 2005, 50–52.)

2020-luvulla yhdistysten merkittävimmät julkiset rahoituskanavat ovat Sosiaali- ja terveystieteiden avustuskeskus STEA, kuntien järjestöavustukset, valtion ministeriöiden rahoitukset (mm. opetus- ja kulttuuriministeriö) sekä Euroopan sosiaalirahasto (ESR). Myös Opintokeskus Siviis tukee jäsenjärjestöjensä toimintaa. Tämän lisäksi kolmannen sektorin toimijat voivat harjoittaa omaa varainhankintaa esimerkiksi jäsenmaksujen, myyjäisten ja rahankeräyksen avulla. Myös yksityiset toimijat ja henkilöt voivat halutessaan tukea järjestön tai paikallisyhdistyksen toimintaa. (Ihimiset 2021.)

3.3 Kansalaisjärjestöjen merkitys hallitusohjelmissa 2003–2021

Järjestöt on huomioitu eri tavoin myös hallitusohjelmissa erityisesti erinäisten palvelurakennemuutosten aikana. Välillä tunnustaminen ja tunnustaminen on ollut konkreettisempaa eri toimenpitein toteutettua, kun taas välillä on koettu, että järjestöjen merkityksen tunnustaminen on huomioitu ainoastaan kirjallisesti hallitusohjelmassa. Alle on koottu vuodesta 2003 alkaen hallitusohjelmien nostoja järjestöjen toiminnan näkökulmasta.

”Tuetaan kansalaisten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä vahvistavaa toimintaa etenkin erityisryhmien osalta. Aatteellisten, yleishyödyllisten kansalaisjärjestöjen toimintaedellytyksiä kehitetään.” (Pääministeri Matti Vanhasen hallituksen ohjelma 24.6.2003.)

Matti Vanhasen vuoden 2003 hallitusohjelmassa kolmas sektori mainitaan osana kotouttamis- ja maahanmuuttoon liittyvää yhteistyötä. Myös kansalaisjärjestöjen tekemä vapaaehtoistyö koetaan merkittävänä ja ”sen edellytyksiä vahvistetaan

purkamalla sen esteitä”. Hallitusohjelmassa käynnistettiin myös kansallinen demokratiahanke, jonka tavoitteena on parantaa kansalaisten osallistumismahdollisuuksia. Hankkeen suunnitteluun ja koordinaatioon kutsuttiin mukaan myös kansalaisjärjestöjä. Hallitusohjelman hankkeen tavoitteeksi kirjattiin myös kansalaisjärjestöjen aseman vahvistamisen kansalaisvaikuttamisessa sekä yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen ylläpitäjänä ja demokratian vahvistajana. (Valtioneuvoston kanslia 2003, 22, 26, 55–56.)

Vanhasen toisen hallituksen ohjelmassa merkittävää oli tavoite yhdistyslain uudistamisesta (Valtioneuvoston kanslia 2007, 20). Uudistus mahdollisti muun muassa etäosallistumisen yhdistyksien kokouksiin. Olennaista oli myös maallikkotilintarkastuksen mahdollisuus korvata toiminnantarkastuksella. (Patentti- ja rekisterihallitus 2010.) Ohjelmassa pyrittiin myös tukemaan järjestöjen toteuttamaa syrjäytymistä ehkäisevää sekä hyvinvointia tukevaa toiminnan mahdollisuuksia: tavoitteena mainittiin järjestöjen toiminnan tukeminen niin, että voittoa tavoittelematon toiminta mahdollistuu myös tulevaisuudessa. Toimintaedellytyksiä parannettiin myös muun muassa selvittämällä lahjoitusten verovapaus tiettyyn rajaan asti. (Valtioneuvoston kanslia 2007, 57–58.)

”Järjestöt ovat yleishyödyllisiä ja voittoa tavoittelemattomia toimijoita, joilla on suuri merkitys suomalaiselle demokratialle ja ihmisten hyvinvoinnille.”
(Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma. Valtioneuvoston kanslia 2011.)

Jyrki Kataisen hallitusohjelmassa 2011 kansalaisjärjestöjen rooli yhteiskunnassa nähdään yhteiskunnan oleellisina toimijoina. Niiden merkitys heikoimmassa asemassa olevien elämänmahdollisuuksien lisääjinä on merkittävä. Tavoitteena oli myös vakiinnuttaa oikeusministeriöön Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta. Myös työttömien työllistäminen ja kolmannen sektorin toimijoiden roolia tässä korostettiin ja vahvistettiin (Valtioneuvoston kanslia 2011, 24, 47.)

Sote- ja maakuntauudistuksen etenemisen voi havaita Kataisen hallitusohjelmassa: kolmannen sektorin rooli toisaalta palveluiden tuottajana mutta myös julkisten palveluiden tukijana tunnustetaan ja nähdään oleellisena osana yhteiskuntaa. Myös kolmannen sektorin osaamista, kokemusta sekä sen vahvistamista ja

esille tuomista korostetaan hallitusohjelmassa. Raha-automaattiyhdistyksen tuotot pyritään myös suuntaamaan aiempaa vahvemmin kansalaisten itsenäistä selviytymistä sekä hyvinvointia tukeviin kohteisiin: tuella ei ole tarkoitus tukea kunnalle kuuluvien palveluiden tuottamista. (Valtioneuvoston kanslia 2011, 57, 59.)

”Kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä vahvistetaan. Eriarvoisuutta torjutaan osallisuudella. Kaikkien mahdollisuutta merkitykselliseen kansalaistoimintaan edistetään ja turvataan järjestöjen toiminnan autonomisuus.” (Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019. Valtioneuvoston julkaisuja 2019.)

Antti Rinteen sekä myöhemmin Sanna Marinin nykyisessä hallitusohjelmassa korostuu vahva kumppanuus ja yhteistyö eriarvoisuuden vähentämiseksi yhteiskunnassa. Ohjelmassa mainitaan myös päättynyt sote- ja maakuntauudistuksen valmistelutyö ja sen tuloksia tullaan hyödyntämään laajasti. Tuloksia hyödyntäen huomioidaan myös eri toimijoiden yhteistyö ja sen mahdollistaminen. (Valtioneuvoston julkaisuja 2019, 83, 104.)

Pääministeri Sanna Marinin hallituskaudella nykyinen sosiaali- ja terveystalouden uudistus pyrkii uudistamaan sekä yhteiskunnallisia rakenteita hyvinvointialueiden muodossa että terveys- ja sosiaalipalveluita sisällöllisesti. Myös pelastustoimen palvelut siirtyvät hyvinvointialueiden koordinoitavaksi. Yhtenä tavoitteena on tarjota yhdenvertaiset palvelut kaikille kansalaisille. (Valtioneuvosto.)

3.4 Järjestöbarometrit 2006–2021

Suomen sosiaali- ja terveys ry SOSTE kokoaa yhteen yli 230 sosiaali- ja terveysjärjestöä Suomessa toimien valtakunnallisena kattojärjestönä. SOSTE on julkaissut vuodesta 2006 lähtien vuosittain järjestöbarometrin, jonka tavoitteena on kerätä ja julkaista ajankohtaista tietoa sosiaali- ja terveysjärjestöjen toimintaedellytyksistä, toiminnasta, toimintaympäristöistä ja niiden muutoksista. Se perustuu paikallisyhdistyksille sekä järjestöjen johtavassa asemassa oleville toteutetuista kyselyistä ja niiden tuloksista sekä keskeisistä tilasto- ja rekisteriaineistoista. (SOSTE 2021.)

Järjestöbarometria on toteutettu vuodesta 2006 lähtien. Kävin läpi saatavilla olleet barometrit ja tarkastelin erityisesti seuraavia asioita: miten järjestötoiminta asemoituu suhteessa julkiseen toimintaan, mitä erityisiä ajankohtaisia asioita kyseisenä vuonna on nostettu esille sekä järjestökentältä esiin nostettuja haasteita ja toiminnan vahvuuksia. Pyrin nostamaan esille erityisesti kunta- ja palvelurakennemuutokset, mukaan lukien sote- ja maakuntauudistukset. Nämä muutokset ovat olleet merkittävä osa myös kolmannen sektorin toiminta-aluetta koko järjestöbarometrien tuottamisen ajan.

Yhteenvetona kaiken kaikkiaan analyysini perusteella voi sanoa, että järjestöbarometrit heijastelevat hyvin vahvasti yhteiskunnan sen hetkistä tilaa kaikilta osialueilta: rakenteelliset muutokset sekä esimerkiksi taloustilanteen vaihtelut vaikuttavat vahvasti myös kolmannen sektorin toimintaan. Kolmas sektori onkin oleellinen osa yhteiskunnan toimintaa eikä ainoastaan erillinen toimintasektoriinsa. Nähtävissä on myös järjestöjen vaihteleva rooli osana yhteiskuntaa ja erityisesti paikallista toimintaa. Siitä huolimatta kolmas sektori ja sen toimijat peilaavat vahvasti ajankohtaisia muutoksia ja pyrkivät vastaamaan vallitseviin tai tuleviin haasteisiin.

Järjestöbarometrien 15 vuoden aikana merkittävimpiä muutoksia ovat olleet jo aiemmin mainittu kunta- ja palvelurakennemuudistus (2006) sekä sen jälkeen valmistellut sote-uudistukset. Jo kunta- ja palvelurakennemuudistuksen myötä järjestöjen palveluntuotanto väheni merkittävästi palveluiden kilpailutusten vuoksi. Tämä herätti huolta järjestöissä: kansalaisjärjestöt ovat olleet huolissaan heikoimpien äänen kuulumisesta sekä ennaltaehkäisevän työn arvostuksen vähenemisestä. Myös Raha-automaattiyhdistyksen (RAY:n) merkitys toiminnan rahoittajana on ollut kautta aikojen merkittävä. Vuoden 2016 rahapeliyhtiöiden fuusioituminen aiheuttikin huolta avustusten jakamisen jatkuvuudesta.

Järjestöbarometreissä kuntien ja järjestöjen välinen yhteistyö on kyselyiden mukaan koettu vahvana, mutta samalla järjestöt ovat kokeneet, että heidän ääntään ei saada tarpeeksi kuuluviin eikä järjestöjä huomioida riittävästi päätöksenteossa. Nykyisen sote-uudistuksen suunnitteluun ja toimeenpanoon järjestöt ovat suh-

tautuneet varauksella. Erityisesti vuonna 2016 järjestöjen rooli uudistuksessa koettiin hyvinkin epäselvänä. Vuonna 2018 SOSTE:n kyselyyn vastanneista järjestöjohtajista 63 prosenttia koki, että järjestöt ovat olleet sote- ja maakuntauudistuksen valmisteluissa mukana vähän tai ei ollenkaan.

Yhteiskunnalliset poikkeukselliset tilanteet, kuten vuoden 2015 turvapaikanhakija-aalto tai koronapandemia ovat tuoneet esille sosiaali- ja terveysjärjestöjen arvostetun ja monipuolisen työn ja sitä kautta järjestöjen erityisyys on huomioitu myös valtakunnan tasolla. Haasteena on silti koettu järjestöjen selkeä paikka yhteiskunnassamme sekä sen monipuolisen asiantuntijuuden hyödyntäminen.

4 SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIDEN UUDISTUS

4.1 Vapaakuntakokeilusta sote-uudistusmalliin

Jo 1980-luvulta alkaen kunnat ovat voineet järjestää palvelut hyvinkin vapaasti: vuodesta 1989 vuoteen 1996 käytössä oli vapaakuntakokeilu, joka korosti kuntien itsehallintoa ja mahdollisti palveluiden ja palveluntuottamisen vapaamman tarkastelun. Tämän lisäksi vuonna 1995 voimaan tullessa kuntalaissa korostui myös kunnallinen itsehallinto. 2000-luvulla uutena, hieman erilaisena lähestymistapana mukaan on tullut sote- ja maakuntauudistusmallit, joilla tavoitteena on vähentää tai poistaa yksittäisten kuntien vastuu palveluiden tuottamisesta: tavoitteena on, että palvelut järjestettäisiin maakunnittain tai muutoin alueittain. (Rautiainen, Taskinen & Rissanen 2020, 16–21.) Nykyisessä, meneillään olevassa uudistuksessa maakuntamallin ovat korvanneet tulevat hyvinvointialueet (Valtioneuvosto).

Sote-uudistusta on pyritty toteuttamaan Suomessa eri tavoin jo yli kymmenen vuoden ajan. Taustalla on ollut tieto siitä, että tulevaisuudessa erityisesti pienillä kunnilla tulee olemaan haasteita tuottaa tarvittavia sosiaali- ja terveyspalveluja. (Niskanen, Jokivuori & Ruuskanen 2020, 38.) Uudistus on pyrkinyt vastamaan samalla myös Euroopan Unionin terveysstrategian tavoitteisiin: terveyserojen kaventaminen sekä palveluiden saavutettavuus on ollut oleellinen osa myös Euroopan Unionin terveysstrategiaa jo vuosien ajan. (Commission on the European Communities 2007.)

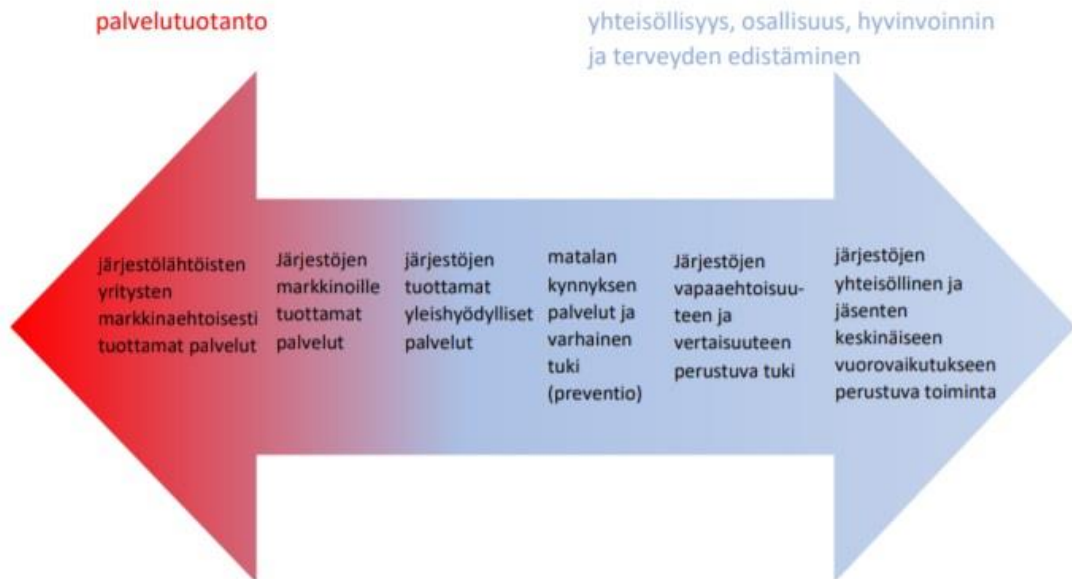
Sote-uudistuksen voidaan ajatella alkaneen jo Matti Vanhasen hallituksen aikana vuonna 2005 kunta- ja palvelurakennemuutoksen muodossa. Tuolloin tavoitteena oli kuntien yhteistoiminnan avulla vahvistaa palvelurakenteita. Tavoitetta ei kuitenkaan täysin saavutettu, sillä kaikki kunnat eivät lähteneet kokeiluun mukaan. Kuntaliitoksia ja kuntayhtymiä syntyi kyllä jonkin verran, mutta muutoin uudistuksen saavutukset jäivät vähäisiksi. (Niskanen, Jokivuori & Ruuskanen 2020, 37.)

Vuonna 2011 Jyrki Kataisen hallitusohjelma lähestyi sote-uudistusta vahvojen peruskuntien näkökulmasta. Kataisen hallituksen tavoitteena oli kuntaliitokset, ja niiden kautta vahvoihin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne. Tavoitteena oli myös palveluiden yhdenvertainen järjestäminen sekä kaupunkialueiden yhdyskuntarakenteiden hajautumisesta syntyviin haasteisiin. (Valli-Lintu, 2017, 10.) Esitys kaatui kuitenkin sekä perustuslaillisiin että toiminnallisiin haasteisiin. Tämän jälkeen vuoden 2014 hallitus esitti oppositiopuolueiden kanssa viiden sote-alueen mallia. Myös tämä esitys kaatui erinäisiin ongelmiin. Hallitus esitti vielä ennen kautensa loppua mallia, jossa sote-alueita olisi ollut viiden sijasta 19. Myöskään tämä malli ei edennyt käytäntöön. (Niskanen, Jokivuori & Ruuskanen 2020, 37.)

Sipilän hallituksen (2015–2019) ohjelmassa tavoitteeksi asetettiin 18 maakunnallisen itsehallintoalueen perustaminen sekä valinnanvapauslainsäädännön säätäminen. Valinnanvapauslailla yksilö voisi valita julkisen, yksityisen sekä kolmannen sektorin toimijoista palveluntuottajan. Sipilän hallituksen aikana todettiin kuitenkin, ettei uudistusta ehditä viedä loppuun ennen hallituksen kauden loppua. Sipilä pyysi hallitukselleen eron. (Niskanen, Jokivuori & Ruuskanen 2020, 37-38.)

4.2 Järjestöjen rooli sote- ja maakuntauudistuksessa 2015-2019

Sosiaali- ja terveysministeriön tuottamassa raportissa 2018 järjestöjen roolista silloisessa sote-uudistuksessa mainitaan muun muassa se, että myös järjestöillä on merkittävä vastuu oman toimintansa nimeämisessä maakunta- ja sote-uudistuksessa: on tärkeä, että järjestöt määrittelevät myös itse roolinsa: onko järjestön toiminta ainoastaan järjestölähtöistä toimintaa vai markkinalähtöistä palvelua. Myös tämä on oleellinen seikka, kun järjestöjen roolia uudistuksissa pohditaan. (Brax 2018, 10.)

Kuvio 4. Järjestöjen tuottama lisäarvo. Lähde: Brax (2018, 15).

Järjestöjen päätavoite on toimia terveyden ja hyvinvoinnin edistäjinä eri tavoin. Kuviossa 4 kuvataan järjestöjen roolia ja tavoitteita markkinaehtoisesti tuotetuista palveluista ”perinteiseen” järjestötoimintaan, jossa tavoitteena on yhteisöllisyyden, osallisuuden sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. (Brax 2018, 15.)

Maakunta- ja sote-uudistus haastaa järjestöjen ja kuntien yhteistyön: aikaisemmin järjestöjen tuottama toiminta on selkeästi auttanut ja tukenut kuntia sosiaali- ja terveyspalvelujen tarjoamisessa ja tuottamisessa: järjestöjen rooli on konkretisoitunut kunnalle, sillä palvelujen tarve on ollut vähempää. Tulevaisuudessa yhteistyön koordinointi on haastavampaa, kun maakuntauudistuksessa palveluista päättävät tahot ovat ”ruohonjuuritoiminnasta” aikaisempaa etäämpänä. (Brax 2018, 16.)

4.3 Nykyisen sote-uudistuksen tavoite

Sote-uudistuksen tavoitteena on uudistaa julkinen sosiaali- ja terveydenhuolto. Myös pelastustoimen palvelut uudistetaan. Tällä hetkellä palveluiden järjestämisestä vastaavat kunnat ja sairaanhoitopiirit. Kuntien vastuulla on myös jatkossa päivähoidon, opetuksen, liikunnan ja kulttuurin järjestäminen alueellaan. Pää-

määränä on sosiaali- ja terveyspalveluiden yhdenvertainen tarjoaminen. Tavoitteena on myös hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen. Hyvinvointialueita on uudistuksen jälkeen 21 (Kartta 1.). (Valtioneuvosto.)

Ahvenanmaa
Etelä-Karjala
Etelä-Pohjanmaa
Etelä-Savo
HUS
Helsinki
Itä-Uusimaa
Kainuu
Kanta-Häme
Keski-Pohjanmaa
Keski-Suomi
Keski-Uusimaa
Kymenlaakso
Lappi
Länsi-Uusimaa
Pirkanmaa
Pohjanmaa
Pohjois-Karjala
Pohjois-Pohjanmaa

Kartta 1. Hyvinvointialuekartta. Lähde: Valtioneuvosto.

5 HAASTATTELUJEN TOTEUTUS

5.1 Haastateltavat ja haastattelukysymykset

Haastattelin kahdeksaa Suomen sosiaali- ja terveysalan kattojärjestön edustajaa, jotka ovat uudistuksen suunnittelun ja toteutuksen keskiössä. Valitsin haastateltaviksi sosiaali- ja terveysalan kattojärjestöjen asiantuntijoita, joiden kautta sain opinnäytetyöhöni kattavan ja asiantuntevan kokonaiskuvan uudistuksen tämänhetkisestä tilasta sekä siitä, miten järjestöt kokevat tulevansa uudistuksessa kuuluksi ja huomioituksi. Koin myös, että alan asiantuntijoita haastatteleamalla sain monipuolisen kuvan siitä, miten järjestöjen yhteiskunnallinen rooli tällä hetkellä koetaan. Haastattelut toteutettiin Teams-etäyhteyden avulla. Haastattelupyynnön yhteydessä lähetin haastattelukysymykset vastaajalle jo ennakoon (liite 1).

Haastattelukysymykset tutkimuskysymyksittäin:

Tutkimuskysymys 1: Miten järjestöt kokevat roolinsa nykyisessä sote-uudistuksessa?	Tutkimuskysymys 2: Miten järjestöt kokevat yhteiskunnallisen merkityksensä tällä hetkellä?
Ovatko kansalaisjärjestöt osa tulevaa sote-uudistusta?	Onko edustamasi järjestö otettu huomioon uudistusta suunnitellessa?
Minkälainen edustamasi järjestön rooli on nykyisessä uudistuksessa?	Onko tapa ollut mielestäsi riittävä?
Voisiko rooli olla erilainen? Millä tavalla?	Onko kansalaisjärjestöjen rooli yhteiskunnassa huomioitu riittävällä tavalla?
Tulisiko järjestöjen rooli olla vahvempi nykyisessä uudistuksessa? Jos kyllä, miten?	Mikä on edustamasi järjestön vahvuus yhteiskunnallisesti? Onko se mielestäsi huomioitu myös nykyisessä sote- ja maakuntauudistuksessa? Jos ei, miksi?
	Mikä on vapaaehtoistoiminnan merkitys yhteiskunnassamme?
	Onko vielä jotain mitä haluaisit tuoda esille järjestöjen roolista yhteiskunnassamme?

5.2 Aineiston analysointi ja teemoittelu

Aloitin haastattelujen läpikäymisen litteroinnilla. Litteroinnissa on olennaista tiedostaa, että tekstiksi muunnettu puhe muokkaa haastattelua sen yhdeksi versioiksi: litteroinnin avulla haastattelutilanteesta tavoitetaan ainoastaan pieni osa haastattelutilanteesta. Kokonaiskuvaa luodessa on olennaista huomioida myös eleet, kuten pudistukset, huokailut tai naurahdukset. (Ruusu vuori, Nikander & Hyvärinen 2010, 427.)

Haastatteluaineiston analysointivaiheessa tavoitteenani on nostaa haastatteluista esille asiat, jotka niissä toistuvat ja näin ollen on mahdollista teemoittaa yhdeksi haastattelussa olennaiseksi nousevista teemoista. Samasta haastatteluutilanteesta voi nousta esille useita teemoja, jotka heijastuvat osaksi tutkimuskysymyksiä. (Flick, Von Kardoff & Steinke 2004, 254.) Teemoittelun olennaisin tavoite on nostaa haastatteluista esille tutkimuskysymyksen kannalta olennaiset asiat. Tärkeää on myös tiedostaa, että teemat nousevat esille haastatteluista eikä niin, että tutkijalla on mielessään teemat, joihin haastattelun aiheita pyrkii asettamaan. (Jyväskylän yliopisto.)

Teemoittelulla sain nostettua haastatteluista esille olennaisimmat, niissä useissa toistuvat teemat ja aiheet. Analyysistä poimitut teemat pohjautuvat luonnollisesti aina tutkijan omiin tulkintoihin siitä miten haastateltavat ovat aiheen nostaneet esille. Tavoitteena ei kuitenkaan ole poimia haastatteluista täysin samoja lauseita, vaan tulkita eri tavoin esitetyt, samanlaiset asiat yhteisen teeman alle. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 173.)

6 OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Kansalaisjärjestöjen moninainen rooli ja sen tunnistaminen

Haastateltavat kokivat, että järjestöjen moninaista roolia ei aina tunnusteta ja tunnusteta riittävästi. Kansalaisjärjestöillä on oleellinen rooli sosiaalisen pääoman lisääjänä ja ennaltaehkäisevän toiminnan mahdollistajana, mutta myös esimerkiksi mielenterveys- ja ensikotitoiminnan palveluntuottajina. Järjestö voi olla tietyillä alueilla ainoa palvelua tuottava taho.

”Sellaista ilmiötä on niinku nyt näkyvissä että nyt nimenomaan kun on lähdetty niinku rakentamaan näitä --keskuksia niille hyvinvointialueille ja osana näitä keskuksia on sitten tällaisia avoimia niinku kohtaamispaikkoja niin nyt näyttää siltä että nämä alueet ja kunnat lähtee itse rakentamaan niitä kohtaamispaikkoja ja ehkä eivät huomaakaan ja eivät ajattele että mitä sillä alueella jo on esimerkiksi meidän vapaaehtoisten kahvilat niin niitä on jokaisessa kunnassa ja nyt niinku näyttää siltä että kunnat lähtee itse tekemään kohtaamispaikkoja.”

6.2 Alueelliset erot uudistuksen suunnittelussa ja toteutuksessa

Lähes kaikissa haastatteluissa nousi esille alueelliset erot uudistuksen valmistelussa ja suunnittelussa. Joillakin alueilla järjestöt on kutsuttu suunnitteluun ja uudistuksen valmisteluun kiitettävästi mukaan ja toisaalta on useita alueita, joissa haastatellut järjestöt eivät ole olleet millään tavalla mukana. Haastatteluissa nostettiin esille myös kirjallisten suunnitelmien ristiriita mahdollisen käytännön toteutukseen peilaten: kirjallisessa suunnittelussa järjestöjen rooli ja merkitys tunnustetaan ja tunnustetaan usein paremmin kuin käytännön toteutuksessa.

”Maakunnat on hirveän erilaisia: on sellaisia, jotka toimii vähän niin kuin siihen tyyliin jo ja yhteistyöverkostoja on luotu ja tehty. -- kun me katsotaan hyvinvointialueiden määrää, ne on keskenään tosi erilaisia: jossain on niinku tosi hyvin otettu ja toisilla voisi kehittää vielä.”

Useat paikallisyhdistykset ovat riippuvaisia alueellisesta, kuntien myöntämästä taloudellisesta tuesta. Haastatteluun vastaajista usea nosti myös esille huolen tulevaisuuden alueellisesta maakunnan vastuulla olevasta rahoituksesta: huomioidaanko järjestöt siinä riittävästi ja näin ollen turvataanko paikallisen toiminnan jatkuvuus?

”Rahoitus, joka sekin on mahdollisesti laskeva niin niiden toiminta kuitenkin vaurioittuu tosi nopeasti, että jos siellä on vaikka neljä ihmistä töissä ja sitten siellä olisikin enää vain kaks tai kolme niin pystyykö se yksikkö enää sen jälkeen toimimaan vai onko siinä niinku tavallaan se niinku kriittinen raja jossakin kohtaa siinä vastassa.”

Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että järjestöjen ääntä kuullaan suunnittelussa vähintäänkin jonkin verran. Se kuitenkin vaatii vahvaa panostusta järjestöltä itseltään.

”Paperilla tilanne on ihan kohtuullisen hyväkin, mutta se mikä se sitten joka puolella Suomea muodostuu niin sehän on eri asia.”

Yksittäisten järjestöjen erityisosaaminen on vastaajien mielestä huomioitu uudistuksessa tyydyttävästi. Tähän vaikuttaa myös se, että järjestö voi olla merkittävänä tai ainoana palveluntuottajana kyseisellä alalla.

Haastateltavat itse kokevat järjestöjen vahvuutena jokaisen järjestön oman toimialakentän ja sen asiantuntijuuden. Tätä ei kaikilta osin ole tarpeeksi huomioitu tulevan soteuudistuksen suunnittelussa: järjestöt tekevät paljon ”ruohonjuuritason” toimintaa ja heillä on vahva tietämys kentän tilanteesta. Tätä tulisi huomioida tulevassa uudistuksessa nykyistä enemmän ja johdonmukaisemmin.

6.3 Järjestöjen oma ääni kuuluviin

Haastateltavat kokivat kansalaisjärjestöjen heikkoutena oman äänen esille tuomisen erityisesti paikallisella tasolla. Koettiin, että järjestöjen tulisi myös itse pitää enemmän ääntä toiminnastaan ja sen tuomista hyödyistä: erityisesti pienten toimijoiden tulisi myös tehdä enemmän yhteistyötä ja sitä kautta saada myös ääntään enemmän kuuluviin. Toisaalta aiheessa oli nähtävissä eri järjestöjen rooli ja koko yhteiskunnassa – suurempien järjestöjen rooli on vakiintuneempi yhteiskunnassamme ja tällöin myös toiminta tunnustetaan ja tunnustetaan paremmin.

”Se vaatii kyllä meiltä järjestöiltä myös sellaista niinku verkostoitumista keskenään miten me me sovitaan keskenään et kuka vie jotain meidän niinku yhteistä viestiä esimerkiksi eteenpäin.”

”Meidät kyllä huomataan mutta me voitaisiin vähän ehkä enemmän itsekin olla aktiivisempia siinä.”

6.4 Vapaaehtoistoiminta oleellinen osa yhteiskuntaa

Kaikki vastaajat kokivat vapaaehtoistoiminnan merkityksen todella suurena yhteiskunnassamme. Erityisesti vapaaehtoistoimin tuotettava ennaltaehkäisevä toiminta sekä sosiaalisen pääoman merkityksellisyys nähtiin korvaamattomana osana suomalaista yhteiskuntaa. Haastateltavat kokivat, että vapaaehtoistoiminnan tuottamia hyötyjä ei täysin tunnisteta yhteiskunnassamme. Esille nousi myös vapaaehtoistoiminnan tuottamat säästöt: esimerkiksi yksinäisyyden lievittämisellä tai mielenterveysongelmia ennaltaehkäisevällä toiminnalla on valtava ennaltaehkäisevä merkitys.

”Vapaaehtoistoiminta tuottaa hyvinvointia niille jotka saa apua ja tukea vapaaehtoiselta mutta se tuottaa hyvinvointia myös sitten sille antajalle ja sille vapaaehtoisille itselle ja se tuottaa yhteiskuntaan luottamusta ja sosiaalista pääomaa.”

”Kohde että tekijä siitä sitten hyötyy samanaikaisesti mutta että se että miten tämä nyt sitten tunnustetaan yhteiskunnassa niin se ei ole ehkä niitä selvää ja ongelma on on juuri se että kun joku soittaa joku soittaa vaikka nyt mielenterveysseuran kriisipuhelimeen eikä sitten tuota tee itsemurhaa niin silloinhan näitä niinku ei tilastoida mitä ei tapahdu.”

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Useissa haastatteluvastauksissa nousi esille, että sosiaali- ja terveyspalveluiden rakennemuutoksissa on otettu järjestöjä huomioon eri tavoin riippuen sen hetkestä hallitusohjelmasta sekä uudistuksen käytäntöönpanon prosesseista. Järjestöjen rooli hakee uudistuksessa edelleen paikkaansa. Osittain paikan löytymiseen voi tuoda haasteita järjestöjen moninainen rooli sekä palvelujen tuottajana että kansalaisyhteiskunnan hyvinvoinnin lisääjänä eri keinoin. Palveluja tarjoavat organisaatiot ovatkin selkeämmin mukana uudistuksessa ja sen suunnittelussa, sillä tällöin rooli on selkeämpi osa sosiaali- ja terveyspalvelujen kokonaiskuva.

Kaiken kaikkiaan haastatteluvastauksista käy ilmi, että järjestöjä ei kokonaisuudessaan ole huomioitu riittävästi tai tarpeeksi johdonmukaisesti tulevassa sote-uudistuksessa. Suurin osa vastaajista koki oleellisena huomioinnin jo uudistuksen suunnitteluvaiheessa, jolloin järjestöt saataisiin luontevaksi sekä erityisesti johdonmukaiseksi osaksi tulevaa uudistusta. Useilla kansalaisjärjestöillä on katto-organisaation lisäksi alueellista toimintaa. Haastatteluvastauksissa korostui myös suunnittelun laajat alueelliset erot: joillakin alueilla järjestö oli hyvin vahva osa suunnittelua, kun taas toisilla alueilla järjestö ei ollut mukana ollenkaan. Tämä suunta koettiin huolestuttavana.

Järjestöt ja niiden vapaaehtoistoiminta tuottaa paikallisesti valtavan määrän hyvinvointia ja sosiaalista pääomaa lisäävää, ennaltaehkäisevää toimintaa. Tämän toiminnan hyötyjä on edelleen haastava mitata taloudellisesti, vaikkakin joitakin selvityksiä aiheesta on tehty. Kansalaisareenan vuonna 2019 toimittama ”Vapaaehtoistoiminnan arvo” kertoo, että kansalaistoimintaan laitettu euro tulee kuusinkertaisena takaisin (Hirvonen & Puolitaival 2019, 8). Haastatteluvastausten perusteella voi kuitenkin todeta, että vapaaehtoistoiminnan tuottamaa arvoa ei vielä tunnusteta ja tunnusteta riittävästi erityisesti julkisia varoja säästävänä toimintana.

Haastatteluihin vastanneet sosiaali- ja terveysjärjestöjen edustajat kokivat, että myös järjestöillä on omassa toiminnassa kehittämisen varaa: erityisesti paikallisyhdistysten tulisi viestiä nykyistä vahvemmin toiminnastaan ulospäin. Tämä toisi

järjestöjen ääntä enemmän kuuluviin ja näkyviin – sekä paikallisesti mutta myös valtakunnallisella tasolla.

Kaiken kaikkiaan kaikki vastaajat kokivat kansalaisjärjestöt oleellisena osana yhteiskuntaa – Suomi on kansalaisyhteiskunta, jossa järjestöt mahdollistavat osallisuuden yksilöiden äänen esille nostamisen. Myös vapaaehtoistoiminnan merkitys oli järjestöjen näkökulmasta selkeä: sen merkitys on korvaamaton.

8 POHDINTA

Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistusprosessi on ollut pitkä ja vaiherikas ja tämä oli havaittavissa myös opinnäytetyötä toteuttaessa. Sosiaali- ja terveyspalveluiden rakenneuudistusta on tavoiteltu jo vuosia eri tavoin ja vuonna 2022 se tulee yhdenlaiseen päätökseen hyvinvointialueiden muodossa. Käytännöt tulevat hakemaan paikkaansa, mutta tavoite uudistuksella on selkeä: kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja sekä mahdollistaa kaikille yhdenvertainen palveluiden saatavuus.

Koen, että opinnäytetyöni avulla olen saavuttanut vastaukset tutkimuskysymyksiini: sain opinnäytetyötä toteuttaessa sekä erityisesti haastattelujen kautta kattavan näkemyksen siitä, miten järjestöt kokevat roolinsa nykyisessä uudistuksessa sekä yhteiskunnallisen merkityksen kannalta. Yksiselitteisiä vastauksia kysymyksiin ei luonnollisesti ole. Erityisesti haastattelujen toteuttaminen oli todella antoisaa ja olenkin kiitollinen, että sain haastateltavaksi kahdeksan pääosin sosiaali- ja terveysalan kattojärjestön edustajaa, joiden kanssa myös aikataulut saatiin sujuvasti toteutumaan.

Haastatteluja toteuttaessa oli mielenkiintoista huomata, että sosiaali- ja terveysjärjestöt ovat hyvinkin samankaltaisia ajatuksiltaan ja tavoitteiltaan riippumatta siitä mihin heidän asiantuntijuutensa painottuu: myös tulevaan uudistukseen liittyen mietteet ja erityisesti huolet olivat hyvinkin samankaltaisia. Tähän vaikuttaa varmasti osittain se, että esimerkiksi rahoituskanavat ovat järjestöillä useimmiten hyvin samankaltaiset ja esimerkiksi rahoituksen jatkuvuudesta nousee luonnollisesti esille myös tulevassa rakennemuutoksessa.

Sote-uudistus on monitahoinen ja monipuolinen aihe ja koenkin onnistuneeni aiheen rajauksessa tutkimuskysymykseni huomioon ottaen kiitettävästi. Aloitin tutkimuksen suunnittelun ja toteutuksen alkuvuodesta 2021 ja tähän päiväänkin mennessä uudistuksen toimeenpanossa on tapahtunut paljon. Tämä aiheutti myös tutkimukseeni erinäisiä haasteita.

Jatkotutkimusaiheina näkisin tulevan sote-uudistuksen käytäntöönpanon tutkiminen järjestöjen näkökulmasta. Opinnäytetyöni keskittyi pääosin siihen, miten järjestöt kokevat tulleensa kuulluksi ja nähdyksi sote-uudistusprosessin suunnittelussa syksyyn 2021 mennessä ja olisikin mielenkiintoista tarkastella, miten kolmas sektori ja kansalaisjärjestöt kokevat roolinsa uudistuksen käytäntöönpanon jälkeen.

Myös kansalaisjärjestöjen roolin sekä erityisesti vapaaehtoistoiminnan ja sen kautta tulevan sosiaalisen pääoman merkityksen tutkiminen voisi olla jatkotutkimuksen aiheena. On mielenkiintoista pohtia, tullaanko vapaaehtoistoiminnan merkitys huomioimaan riittävästi tulevaisuudessa ja miten sote-uudistus ja hyvinvointialueet tulevat vaikuttamaan siihen.

Tulevat hyvinvointialueet sekä Veikkauksen rahoitus puhuttavat tällä hetkellä paljon ja mietityttävät useita paikallisyhdistyksiä. Keskustelua on käyty paljon siitä, miten järjestöjen rahoitus turvataan tulevaisuudessa. Veikkaus onkin usean paikallisen toimijan elintärkeä rahoittaja ja järjestöjen toiminnan tulevaisuutta olisi mielenkiintoista tutkia erityisesti rahoituksen näkökulmasta.

LÄHTEET

Alasuutari, P. 2007. Laadullinen tutkimus. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Brax, T. 2018. Järjestöjen rooli maakunta- ja sote-uudistuksessa. Selvityshenkilön raportti. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 26/2018. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 21.2.2021 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160957/STM_r26_18_Jarjestojen_rooli_maa-kuntajasoteuudistuksessa.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Commission on the European Communities 2007. Together for health: A strategic approach for the EU 2008-2013. European Community, Brysseli. Viitattu 21.2.2021 https://ec.europa.eu/health/ph_overview/Documents/strategy_wp_en.pdf

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Flick, U., Von Kardoff, E. & Steinke, I. 2004. A companion to qualitative research. Great Britain: Ashford Colour Press Ltd.

Gadamer, H-G. 2004. Hermeneutiikka. Ymmärtäminen tieteissä ja filosofiassa. Tampere: Vastapaino.

Harju, A. 2003. Yhteisellä asialla. Kansalaistoiminta ja sen haasteet. Vantaa: Dark Oy.

Helander, V. 1998. Kolmas sektori. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirvonen, S. & Puolitaival, S. 2019. Vapaaehtoistoiminnan arvo. Kansalaisareenan julkaisuja 2/2019. Viitattu 22.9.2021 https://kansalaisareena.fi/wp-content/uploads/2019/12/Vapaaehtoistoiminnan_arvo_PageView_WEB.pdf

Hämäläinen, J. & Kurki, L. 1997. Sosiaalipedagogiikka. Porvoo: WSOY.

Ihimiset 2021. Ihimiset.fi. Yhdistysten rahoitus ja varainhankinta. Viitattu 11.7.2021 <https://www.ihimiset.fi/jarjestoille-ja-kumppaneille/tietopankki/?sivu=47>

Jyväskylän yliopisto 2015. Hermeneuttinen analyysi. Viitattu 1.6.2021 <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/hermeneuttinen-analyysi>

Järjestöjen rooli maakunta- ja sote-uudistuksessa 2018. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 26/2018. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Miles, Matthew & Huberman, Michael 1994. Qualitative data analysis. Thousand Oaks: Sage Publications.

Mäenpää, P. & Faehnle, M. 2021. 4. sektori. Tampere: Vastapaino.

Möttönen, S. & Niemelä, J. 2005. Kunta ja kolmas sektori. Yhteistyön uudet muodot. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Niskanen, O., Jokivuori, P. & Ruuskanen, P. 2020. Soten "neljäs tuotantokausi". Dialogi ja luottamus politiikan ja virkamiestoiminnan rajapinnalla. Hallinnon tutkimus Vol. 39 No 1. 39, 36-51. Viitattu 11.7.2021
<https://doi.org/10.37450/ht.98077>

Patentti- ja rekisterihallitus 2010. Olennaisimmat muutokset yhdistyslain uudistuksessa 1.9.2010. Viitattu 13.7.2021 https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/yhdistyslaki/lakimuutokset_20100901.html

Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Tallinna: Printon Trükikoda.

Rautiainen, P., Taskinen, H. & Rissanen, S. 2020. Sosiaali- ja terveysturvapalvelujen uudistaminen. Virstanpylväitä menneestä ja suuntia tulevasta. Tampere: Tampere University Press. Viitattu 21.2.2021 https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/124078/rautiainen_ym_sosiaali_ja_terveysturvapalvelujen_uudistaminen.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Ruusuvuori, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. 2010. Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino.

Saukkonen, P. 2013. Kolmas sektori – vanha ja uusi. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 11.7.2021 <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/51437/KY2013-1artsaukkonen.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Siisiäinen, M., Kinnunen, P. & Hietanen, E. 2000. The third sector in Finland. Review to research of the Finnish third sector. Helsinki: Hakapaino.

Sosiaali- ja terveysturvapalvelujen keskusliitto ry. 2006. Järjestöbarometri 2006. Ajankohtaiskuva sosiaali- ja terveysturvajärjestöistä. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy

Sosiaali- ja terveysturvapalvelujen keskusliitto ry. 2007. Järjestöbarometri 2007. Ajankohtaiskuva sosiaali- ja terveysturvajärjestöistä. Helsinki: Hakapaino Oy.

Sosiaali- ja terveysturvapalvelujen keskusliitto ry. 2008. Järjestöbarometri 2008. Ajankohtaiskuva sosiaali- ja terveysturvajärjestöistä. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy

Sosiaali- ja terveysturvapalvelujen keskusliitto ry. 2009. Järjestöbarometri 2009. Ajankohtaiskuva sosiaali- ja terveysturvajärjestöistä. Vaasa: Fram.

Sosiaali- ja terveysturvapalvelujen keskusliitto ry. 2010. Järjestöbarometri 2010. Ajankohtaiskuva sosiaali- ja terveysturvajärjestöistä. Vaasa: Fram.

Sosiaali- ja terveysturvapalvelujen keskusliitto ry. 2011. Järjestöbarometri 2011. Ajankohtaiskuva sosiaali- ja terveysturvajärjestöistä. Vaasa: Fram.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry. 2012. Järjestöbarometri 2012. Ajankoh-
taiskuva sosiaali- ja terveysjärjestöistä. Vaasa: Fram.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry. 2013. Järjestöbarometri 2013. Ajankoh-
taiskuva sosiaali- ja terveysjärjestöistä. Vaasa: Fram.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry. 2014. Järjestöbarometri 2014. Ajankoh-
taiskuva sosiaali- ja terveysjärjestöistä. Vaasa: Fram.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry. 2016. Järjestöbarometri 2016. Vaasa:
Fram. Viitattu 14.7.2021 [https://www.soste.fi/wp-con-
tent/uploads/2018/11/soste_jarjestobarometri_2016.pdf](https://www.soste.fi/wp-content/uploads/2018/11/soste_jarjestobarometri_2016.pdf)

SOSTE 2021. Järjestöbarometri. Viitattu 24.7.2021 [https://www.soste.fi/jarjesto-
barometri/](https://www.soste.fi/jarjesto-
barometri/)

Taideteollinen korkeakoulu. Virtuaaliyliopisto. Tutkimusmenetelmät. Kirjallisuus-
selvitys. Viitattu 28.6.2021 [http://www2.uiah.fi/virtu/materiaalit/tuotetiede/html_fi-
les/120_kirjallisuus.html#herm](http://www2.uiah.fi/virtu/materiaalit/tuotetiede/html_fi-
les/120_kirjallisuus.html#herm)

Tampereen yliopisto. Tietoarkisto. Teemoittelu. Viitattu 21.9.2021
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metodologia/teemoittelu/>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki:
Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Valli, R. 2018. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle
tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Keuruu: Otavan kir-
japaino.

Valli-Lintu, A. 2017. SOTE- ja kuntarakenteen pitkä kujanjuoksu. Kunnallisalan
kehittämissäätiön Julkaisu 10. Viitattu 11.7.2021 [https://kaks.fi/wp-con-
tent/uploads/2017/09/sote-jakuntarakenteen-pitka-kujanjuoksu_2.pdf](https://kaks.fi/wp-con-
tent/uploads/2017/09/sote-jakuntarakenteen-pitka-kujanjuoksu_2.pdf)

Valtioneuvosto. Sote-uudistus. Viitattu 22.9.2021 [https://soteuudistus.fi/mika-
sote-uudistus](https://soteuudistus.fi/mika-
sote-uudistus)

Valtioneuvoston kanslia 2003. Pääministeri Matti Vanhasen hallituksen ohjelma
24.6.2003. Viitattu 13.7.2021 [https://valtioneuvosto.fi/docu-
ments/10184/369117/hallitusohjelma-vanhanen.pdf/da627124-c0ee-4015-9642-
197b11013c02](https://valtioneuvosto.fi/docu-
ments/10184/369117/hallitusohjelma-vanhanen.pdf/da627124-c0ee-4015-9642-
197b11013c02)

Valtioneuvoston kanslia 2007. Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen oh-
jelma. Helsinki: Edita Prima Oy. Viitattu 13.7.2021 [https://valtioneuvosto.fi/docu-
ments/10184/368562/hallitusohjelma-vanhanen-II/2a27514c-b939-4bb6-9167-
ce886c358dff/hallitusohjelma-vanhanen-II.pdf](https://valtioneuvosto.fi/docu-
ments/10184/368562/hallitusohjelma-vanhanen-II/2a27514c-b939-4bb6-9167-
ce886c358dff/hallitusohjelma-vanhanen-II.pdf)

Valtioneuvoston kanslia 2011. Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma.
Viitattu 13.7.2021. [https://valtioneuvosto.fi/documents/10184/147449/Katai-
sen+hallituksen+ohjelma/81f1c20f-e353-47a8-8b8f-52ead83e5f1a/Katai-
sen+hallituksen+ohjelma.pdf](https://valtioneuvosto.fi/documents/10184/147449/Katai-
sen+hallituksen+ohjelma/81f1c20f-e353-47a8-8b8f-52ead83e5f1a/Katai-
sen+hallituksen+ohjelma.pdf)

Valtioneuvoston julkaisuja 2019. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019. Osallistava ja osaa Suomi. Sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Viitattu 13.7.2021 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161931/VN_2019_31.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Vilka, H. 2021. Tutki ja kehitä. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

LIITTEET

Liite 1. Haastattelupyyntö

Liite 1. Haastattelupyyntö

Hei!

Suoritan sosionomin (YAMK) opinnäytetyötä Lapin ammattikorkeakoulussa aiheenani kansalaisjärjestöjen rooli sote-uudistuksessa. **Olisiko sinulla aikaa vastata lyhyeen (noin 30 minuuttia) etäyhteydellä toteutettavaan haastatteluun aiheeseen liittyen? Jos kyllä, minkälainen ajankohta sinulle sopisi?**

Aiheenani on kansalaisjärjestöjen rooli sote-uudistuksessa sekä erityisesti se, miten järjestöt kokevat roolinsa tulevassa uudistuksessa. Haastattelen sosiaali- ja terveysalan kattojärjestöjen edustajia ja kartoitan haastattelujen avulla kansalaisjärjestöjen tämänhetkistä tilannetta ja ajatuksia sote-uudistuksesta.

Tässä myös haastattelukysymykset nähtäväksi ennakoon:

- Ovatko kansalaisjärjestöt osa tulevaa sote-uudistusta?
- Minkälainen edustamasi järjestön rooli on nykyisessä uudistuksessa?
- Voisiko rooli olla erilainen? Millä tavalla?
- Tulisiko järjestöjen rooli olla vahvempi nykyisessä uudistuksessa? Jos kyllä, miten?
- Onko edustamasi järjestö otettu huomioon uudistusta suunnitellessa?
- Onko tapa ollut mielestäsi riittävä?

- Onko kansalaisjärjestöjen rooli yhteiskunnassa huomioitu riittäväällä tavalla?
- Mikä on edustamasi järjestön vahvuus yhteiskunnallisesti? Onko se mielestäsi huomioitu myös nykyisessä uudistuksessa? Jos ei, miksi?
- Mikä on vapaaehtoistoiminnan merkitys yhteiskunnassamme?
- Onko vielä jotain mitä haluaisit tuoda esille järjestöjen roolista yhteiskunnassamme?

Kiitos ajastasi!

Riikka Kesonen